

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)
ФІЛОСОФІЯ

Освітньо-професійна програма Екологія
Спеціальність 101 Екологія
галузь знань 10 Природничі науки
освітній ступінь бакалавр

Розробник:
Токуєва Наталія,
канд. пед. наук, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

Полтава 2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Філософія
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Обов'язкова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
Контактні дані розробників, залучених до викладання	<i>Викладач:</i> Токуєва Наталія, канд. пед. наук, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін <i>Контакти:</i> ауд. 459 (навчальний корпус № 4) e-mail: nataliia.tokuieva@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/Токуєва Наталія Володимирівна
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність Освітня програма	101 Екологія <i>ОПП Екологія</i>
Попередні умови для вивчення дисципліни	Соціально-гуманітарні дисципліни

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: вивчення історії виникнення, становлення та розвитку філософських систем, надання можливостей ознайомитися з класичними та посткласичними проблемами філософського осягнення дійсності й основним категоріальним апаратом сучасної філософської парадигми, формування світогляду, вироблення світоглядної орієнтації, усвідомлення свого місця та ролі в суспільстві, сенсу соціальної та особистої активності.

Основні завдання навчальної дисципліни: оволодіти базовим понятійним апаратом філософії; виробити практичні навички рефлексії; формувати культуру мислення, вміння аналізувати інформацію, вибрати в ній головне, суттєве, визначальне; розвивати вміння логічного мислення та коректного ведення дискусії, здатності самостійно аналізувати складні явища суспільного життя; допомагати у виробленні світоглядної орієнтації, усвідомленні свого місця та ролі в суспільстві, сенсу особистої та соціальної активності; уміння свідомо використовувати наукову методологію в розв'язанні завдань професійної практики.

Компетентності:

загальні:

ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 12. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

фахові:

ФК 3. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

Програмні результати навчання:

ПРН 24. Розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Програма та структура навчальної дисципліни

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин 101Екол_бд_2022			
	усього	серед них		
		л	п	с. р.
Тема 1. Філософія як специфічний тип знання	10	2	2	6
Тема 2. Стародавня філософія	8	2	2	4
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	6	2	-	4
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	6	-	2	4
Тема 5. Німецька класична філософія	8	2	2	4
Тема 6. Сучасна світова філософія	4	-	-	4
Тема 7. Українська філософія	8	2	2	4
Тема 8. Онтологія: проблема буття	8	-	2	6
Тема 9. Свідомість	4	-	-	4
Тема 10. Філософія пізнання	6	2	-	4
Тема 11. Логіка та методологія наукового пізнання	4	-	-	4
Тема 12. Філософська антропологія	6	2	-	4
Тема 13. Соціальна філософія	8	2	2	4
Тема 14. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього	4	-	-	4
Усього годин	90	16	14	60

Оцінювання результатів навчання
Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування, участь у дискусіях	Ведення конспекту	Тестування	Самостійна робота		
				Завдання самостійної роботи	Реферат, мультимедійна презентація	
ПРН 24	28	16	14	28	14	100
Разом	28	16	14	28	14	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування, участь у дискусіях	Ведення конспекту	Тестування	Завдання самостійної роботи	Реферат; мультимедійна презентація	
Тема 1. Філософія як специфічний тип знання	4	2		2		8
Тема 2. Стародавня філософія	4	2		2		8
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	-	2		2		4
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	4	-		2		6
Тема 5. Німецька класична філософія	4	2		2		8
Тема 6. Сучасна світова філософія	-	-		2		2
Тема 7. Українська філософія	4	2		2		8
Тема 8. Онтологія: проблема буття	4	-		2		6
Тема 9. Свідомість	-	-		2		2
Тема 10. Філософія пізнання	-	2		2		4
Тема 11. Логіка та методологія наукового пізнання	-	-		2		2
Тема 12. Філософська антропологія	-	2		2		4
Тема 13. Соціальна філософія	4	2		2		36
Тема 14. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього	-	-	14	7; 7	2	
Разом	28	16	14	28	14	100

Шкала та критерії оцінювання опитування на практичних заняттях, участі у дискусіях на практичних заняттях (0-4 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; обґрунтовує власні думки; ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови.
3	Здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності, ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій з допомогою викладача, наводить необхідні приклади, аргументує їх; співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови.

2	Здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, але демонструє знання навчального матеріалу не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності, з інформацією працює неефективно, пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями лише з допомогою викладача; співпрацює з колегами та участь у дискусіях, диспутах бере не охоче; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді.
1	Здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, не завжди розуміє фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки, з інформацією працює неефективно, відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; співпрацює з колегами неохоче, допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді.
0	Відповідь відсутня або здобувач вищої освіти не розуміє фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства, з інформацією працює неефективно, не співпрацює з колегами, не бере участь у дискусіях; не дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови, очікувані результати навчання не демонструє.

Ведення конспекту (0-2 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Усі питання конспекту розкриті у повному обсязі відповідно до плану з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, організовує процес навчання й самоосвіти на високому рівні.
1	Конспект неповний, зміст питань, зазначених у плані, занотовані не в повному обсязі, занотовані фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, організовує процес навчання й самоосвіти на середньому рівні.
0	Конспект відсутній, організовує процес навчання й самоосвіти на низькому рівні, очікувані результати навчання відсутні.

Тестування (0-14 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-14	Здобувач вищої освіти демонструє знання загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права (14 теоретичних питань; 1 бал – за кожну правильну відповідь).

Реферат (0-7 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
6-7	Виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до

	зовнішнього оформлення; дані правильні відповіді на додаткові питання; демонструє ефективну роботу з інформацією: добирає необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізує й інтерпретує її, впорядковує, класифікує й систематизує, в процесі доповіді демонструє високий рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
4-5	Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обгрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення реферату дотримані; демонструє ефективну роботу з інформацією: добирає необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізує й інтерпретує її, впорядковує, класифікує й систематизує, але на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє середній рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
2-3	Є істотні відступи від вимог до реферування, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; з інформацією працює неефективно, здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє достатній рівень фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
0-1	Реферативна робота не відповідає вимогам до написання, здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє низький рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, робота з інформацією не ефективна, або реферативна робота не виконана.

Мультимедійна презентація (0-7 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
6-7	У презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, є власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно із розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства; здобувач вищої освіти демонструє вміння критично мислити у сфері професійної діяльності; презентація характеризується оригінальністю з дотриманням вимог професійної комунікації.
4-5	Презентація має чіткі цілі, відповідні завдання з теми; представляє собою інформацію з різноманітних джерел, структуровану у формі опорного конспекту, зрозумілу для аудиторії; зроблений акцент на важливих питаннях; здобувач вищої освіти демонструє розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства; вміння критично мислити у сфері професійної діяльності навички професійної комунікації.
2-3	Презентація сфокусована на темі, але не висвітлює її змісту; наявна певна організаційна структура; можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але незначні, програмні результати навчання демонструє на низькому рівні.
0-1	Презентація не відповідає вимогам або невиконана, очікувані результати навчання відсутні.

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 90. Кількість кредитів – 3,0. Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичних заняттях з поважної причини (документальне підтвердження) надається право відпрацювати пропущене заняття, у разі відсутності без поважних причин – здобувач вищої освіти не одержує бали за практичне заняття і позбавлений права на їхнє відпрацювання.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів. Списування під час виконання тестових завдань, практичних завдань та завдань екзаменаційної роботи заборонені. Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті, перед опануванням цієї навчальної дисципліни. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні, набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету:

<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproporyadok22.pdf>

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Герасимчук А. А., Шейко С. В. Філософія. К. : Друкарська майстерня, 1999. 187 с.
2. Губерський Л. Філософія: базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Фоліо, 2018. 621 с.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : підручник. 3-тє видання. К. : Вид-во Право, 2020. 432 с.
4. Киричок О. Б. Філософія: підручник. Полтава : РВВ ПДАА, 2010. 325 с.
5. Лузан Вступ до філософії: підручник. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 136 с.
6. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія: підручник. К. : Альма-матер, 2009. 592 с.
7. Філософія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 184 с.

Допоміжні:

1. Афанасенко В. Філософія : підруч. для вищої ніколи. 3. вид., перероб. та доп. Х. : Прапор, 2004. 735с.
2. Бардін, О. М., Владленова, І. В., Годзь, Н. Б. та інш. Практикум з філософії для студентів усіх спеціальностей і форм навчання. Х. : НТУ «ХП», 2010. 138 с.
3. Бичко І., Бойченко І., Табачковський В. Філософія : підручник для студентів вищих закладів освіти. 2-е вид., стереотип. К. : Либідь, 2002. 405 с.
4. Буслинський В. Філософія : навч. посібник для студ. і аспірантів вищ. навч.

закладів. Київський славістичний ун-т. К., 2002. 315 с.

5. Варвянський С. М. Методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою (Філософія, логіка, релігієзнавство). Полтава, 2007. 107 с.

6. Воронкова В. Філософія : навчальний посібник. К. : ВД Професіонал, 2004. 460 с.

7. Надольний О. Ф. Філософія : курс лекцій. К. : Вікар, 2000. 516 с.

8. Петрушенко В. Л. Філософія. К. : Каравела, 2001. 448 с.

9. Подольська Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. К. : ЦУЛ, 2006. 624 с.

10. Пазенюк В. С. Філософія : навч. посібник. К. : Академвидав, 2008. 280 с.

11. Подольська, Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії : філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : навч. посібник. К. : Центр навчальної літератури, Інкос, 2006. 624 с.

12. Петрушенко В. А. Практикум з філософії : навч. посібн. Львів : Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2003. 256 с.

13. Філософія : курс лекцій : навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти. К. : Каравела; Львів : Новий Світ-2000, 2001. 444 с.

14. Шейко С. В., Колодій О. С., Ільченко А. М. Філософсько-історичні основи свободи волі людини в російському західництві XIX століття. *Філософські обрії: наук.-теорет. журн. Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка*. Полтава. 2018. Вип. 40. С. 25-36.

15. Philosophical and educational foundations of the personality development of the higher school teacher in the 21st century : monograph / S. V. Shejko, O. S. Kolodii // Management of the 21st century: globalization challenges I. Markina, V. Aranchiy, Y. Safonov [and others]. Prague. Nemoros. r. o. 2018. Czech Republic. 508 p. P. 444-450.

16. Шейко С. В., Колодій О. С., Ільченко А. М. Глобалізація освіти: чи можливо втримати пам'ять і не втратити майбутнього (філософсько-економічний аспект). Актуальні питання сучасної економічної науки : колективна монографія / за ред. Аранчій В. І., Дорогань-Писаренко Л. О. Полтава : ПДАА, 2018. С. 58-66.

17. Шейко С. В., Колодій О. С. Соціально-філософський аналіз категорії «ризик» в умовах формування інформаційного простору. *Філософські обрії: наук.-теорет. журн. Ін-т філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка*. Полтава. 2019. Вип. 42. С. 50-54.

18. Шейко С. В., Колодій О. С., Кальян С. Є. Ризики в суспільстві (соціально-філософський аспект). Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва : колективна монографія; за ред. Калашник О. В., Махмудов Х. З., Яснолоб І. О. Полтава : ПДАА, 2019. С. 179-186.

19. Serhii Shejko, Olena Kolodii. Risk's in social life (socio-philosophical analysis). Markina I., Aranchii V., Safonov Y., Zhulinska O. and other. «Management of the 21st century: globalization challenges. Issue 2» : collective monograph] / in edition I. Markina. Prague. Nemoros s.r.o. 2019. Czech Republic. P. 399-404.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет:

1. Бібліотека ім. В. Вернадського URL: <http://www.nbu.gov.ua>. Інститут філософії ім. Г. Сковороди URL: <http://www.filosof.com.ua>.

2. Добронравова І. С. Філософія науки. Київ, 2002. URL: www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html

Кузьменко Г. Н. Філософія і методологія науки. М., 2014. URL: http://stud.com.ua/29014/filosofiya/filosofiya_i_metodologiya_nauki

3. Найвидатніші філософи світу та України URL:

<http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>.

4. Пронський В. М. Філософія науки : Конспект лекцій для аспірантів, здобувачів і магістрів. К. : НТУУ «КПІ», 2006. 58 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/362423/>

5. Філософія та методологія наукового пізнання: колективна монографія / За ред. проф. Юрія Вільчинського. К. : КНЕУ, 2013. № 2. С. 205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_25